

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen keskiviikkona 6.6.2018 klo 11.15

HE 21/2018 vp Hallituksen esitys kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Akava ry lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunnon pääkohdat

- Akava suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kansainvälisen liikkuvuuden lisäämiseen maasta toiseen. Siihen sisältyy enemmän mahdollisuuksia ja myönteisiä vaikutuksia, kuin uhkia tai kielteisiä vaikutuksia.
- Ulkomaalaiset opiskelijat ovat voimavara, joka täyttää työvoiman tarvetta Suomessa. Tutkijoiden ja opiskelijoiden oleskeluluvan pidentäminen edistää heidän integroitumistaan Suomeen. Jäsenvaltiolla tulee kuitenkin viime kädessä aina olla oikeus itse päättää maahan päästettävien henkilöiden lukumäärästä.
- Suurimpana työvoiman liikkuvuuden aiheuttamana riskinä työmarkkinoilla Akava pitää työsuojelurikkomusten lisäksi työehtosopimuksissa sovittujen työehtojen sivuuttamista ja väärinkäytöksiä. Näiden ehkäisemistä tukee parhaiten järjestöjen kanneoikeus, minkä selvittämistä onkin syytä kiirehtiä.
- Asiantuntijatehtävissä toimivien työsuhteiden ehtojen valvontaa tulee oleskelulupiin liittyvän säätelyn keventämisen rinnalla vastaavasti tehostaa nykyisestä.

Akava mielestä koulutuksen kansainvälistyminen ja liikkuvuuden lisääminen ovat tavoiteltavia asioita. Hallituksen esityksen liikkuvuutta koskeva sääntely helpottaa tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä sekä tutkijoiden ja opiskelijoiden asemaa, koska liikkuvuus toiseen jäsenvaltioon mahdollistetaan ensimmäisen jäsenvaltion myöntämällä oleskeluluvalla pidemmäksi ajaksi kuin se Schengen-säännösten perusteella on tähän asti ollut mahdollista. Tästä huolimatta jäsenvaltiolla tulee viime kädessä aina olla oikeus itse päättää maahan päästettävien henkilöiden lukumäärästä.

Tällä hetkellä Suomen korkeakouluissa opiskelee yli 20 000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Opiskelijat jakautuvat lähes tasan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken. Heistä noin kolme neljäsosaa tulee EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta. Eniten ulkomaalaisia opiskelijoita tulee Venäjältä, Kiinasta, Vietnamista ja Nepalista.

Merkittävä osa ulkomaalaisista opiskelijoista ei kuitenkaan jää valmistuttuaan Suomeen työskentelemään. Toisaalta on käynyt ilmi, että useimmat opiskelijoista haluaisivat jäädä, mutta työllistymismahdollisuuksia heikentävät puutteellinen kielitaito ja vähäiset työelämäverkostot.

Esityksessä ehdotetaan oleskeluluvan voimassaoloajan pidentämistä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen, mikä vaikuttaa myös tutkijoihin ja opiskelijoihin. Pidemmän oleskeluluvan turvin kolmannen maan kansalaisten asema selkiytyy pidemmäksi ajaksi, minkä voidaan arvioida edistävän heidän edellytyksiään integroitua maahan sekä suorittaa tutkimustaan ja opintojaan menestyksekkäästi.

Hallituksen esitykseen sisältyvien sinällään hyvien muutosten rinnalla Suomessa työskentelevien ulkomaalaisten asiantuntijoiden toteutuneissa työehdoissa havaitaan edelleen puutteita. Työsuhteiden ehtojen valvontaa tuleekin oleskelulupiin liittyvän säätelyn keventämisen rinnalla vastaavasti tehostaa nykyisestä.

Parhaimmillaan ulkomaalaisten opiskelijoiden tulosta Suomeen hyötyy koko yhteiskunta. VATT:n (2014) laskelmien mukaan nuori korkeasti koulutettu maahanmuuttaja voi tuottaa julkiseen talouteen parhaimmillaan lähes 200 000 euron nettohyödyn, mikäli hän ja hänen jälkeläisensä pärjäävät työmarkkinoilla yhtä hyvin kuin samanikäiset Suomessa syntyneet.

Korkea-asteen opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden helpottamisen sijaan Akava näkee suurimpana työvoiman liikkuvuuden aiheuttamana riskinä työmarkkinoilla suoranaisten työsuojelurikkomusten lisäksi työehtosopimuksissa sovittujen työehtojen sivuuttamisen ja väärinkäytökset. Näiden ehkäisemistä tukee parhaiten järjestöjen kanneoikeus, minkä selvittämistä onkin syytä kiirehtiä

Akava ry:n puolesta

Miika Sahamies
asiantuntija